

Aluesuunnittelu / Eija Hasu, Suvi Silvennoinen

Siuntion kunta, Tekninen toimisto

Lausuntopyyntö 1.9.2022 Siuntio dnro TEKNLTK: 290 /2022

Uudenmaan liiton mielipide Siuntion strategisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, päivätty 14.6.2022

Siuntion tekninen lautakunta on hyväksynyt Siuntion strategisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman 14.6.2022 § 80. Kunta on pyytänyt mielipiteet 4.11.2022 mennessä. Uudenmaan liitto on saanut vastausaikaa 2.12.2022 saakka.

Tiivistelmä mielipiteestä

Siuntion strategisen yleiskaavan tavoitteena on luoda suuntaviivat kunnan maankäytölle vuoteen 2050 asti. Strateginen yleiskaava käsittää koko kunnan alueen ja sen laadinnassa on tavoite vastata maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimukseen (MRL 39 §).

Strategisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan on kirjattu kattavasti maakuntakaavan edellyttämät keskeiset tavoitteet ja suunnittelualueen maakuntakaavamerkinnot. OAS-asiakirjaan on kirjattu selkeästi kaavaprosessi ja sen antamat mahdollisuudet, sekä käytössä olevat selvitykset ja tunnistetut selvitystarpeet.

Uudenmaan liitto näkee tärkeäksi käynnistää riittävän aikaisessa vaiheessa selvitykset, joilla on keskeinen merkitys kaavaluonnoksen laadinnassa. Näin erityisesti, jos vastikään lausunnoilla olleen ilmasto-ohjelman mukaan kunta arvioi eri vaihtoehtoja ja niiden ilmastovaikutuksia.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että alueelliset ominaispiirteet, niiden tunnistaminen ja hyödyntäminen on tunnistettu monessa eri tavoitteessa.

Strategisen kaavan hengen mukaisesti strategisesti priorisoitavia tavoitteita on hyvä lähteä nostamaan esiin jo valmisteluvaiheessa. Tämä lisää myös osallisuuden mahdollisuuksia.

Uudenmaan liitto näkee yleiskaavahankkeen erittäin merkittävänä ja kannustaa kaavatyössä ennakoivaan ja rakentavaan yhteistyöhön eri viranomaisten kanssa. Myös yhteistyö naapurikuntien kanssa on tarpeellista, sillä strategisella yleiskaavalla on seudullisia vaikutuksia ja tarpeita.

Asian tausta

Siuntio on kokonaisuudessaan yleiskaavoitettu. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kunnassa on voimassa noin 70 yleiskaavaa (2022). Näistä 7 on laaja-alaisia osayleiskaavoja ja muut pienialaisia yleiskaavojen muutoksia.

Laajat osayleiskaavat on laadittu pääosin 1990-luvulla ennen maankäyttö- ja rakennuslain voimaantuloa. Osa vuonna 2020 hyväksytyistä osayleiskaavoista on oikeusasteiden käsittelyssä OAS:in hyväksymishetkellä.

Siuntion kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnan kaavoitusohjelman 2022–2026 (7.2.2022 § 3). Kaavoitusohjelma sisältää kunnan strategisen yleiskaavatyön. Siuntion strategista yleiskaavatyötä pohjustaa Siuntion kunnanvaltuuston 7.6.2021 hyväksymä maankäytön kehityskuvan päivitys 2040. Siuntion tekninen lautakunta on hyväksynyt Siuntion strategisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman 14.6.2022.

MRL 63 § mukaan kaavoitustyöhön tulee sisällyttää kaavan laajuuteen ja sisältöön nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Siuntion strategisen yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) mukaan strategisessa yleiskaavassa konkretisoidaan, miten kunnan maankäytön kehityskuvassa ja muissa suunnitelmissa esitetyt periaatteet viedään käytännön toiminnan tasolle. Lisäksi strategisessa yleiskaavatyössä konkretisoidaan, mitä maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyviä kysymyksiä kunnan tulee ratkaista, jotta kunnan kehitystä voidaan ohjata tavoitteiden mukaiseen suuntaan tulevaisuudessa.

Maakuntakaava on ohjeena muutettaessa tai laadittaessa yleiskaavaa (MRL 32§). Maakuntakaavassa ei käsitellä paikallisia, kunnan sisäisiä alueidenkäytön tarpeita. Sen sijaan maakuntakaavassa esitetään alueidenkäytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia ja yleispiirteisiä sijainteja maakunnallisesti merkittävillä toiminnoilla. Aluevarauksia ja muita merkintöjä osoitetaan maakuntakaavassa vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueidenkäyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueidenkäytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.

Uudenmaan liiton mielipide

Lähtökohta

Uudenmaan liitto näkee hyvänä, että kunnan yleiskaavan uudistus ei tapahdu yksittäisten teemojen kautta. Strategisella yleiskaavatyöllä kunta vastaa MRL 39 § vaatimukseen ja tunnistaa yleiskaavan yhteensovittavan tarkoituksen.

Strategisen kaavan hengen mukaisesti strategisesti priorisoitavia tavoitteita on hyvä lähteä nostamaan esiin jo valmisteluvaiheessa.

Uudenmaan liitto näkee tärkeänä, että aiemmin käynnistetty teemakaavatyö ja sen tuottama selvitysaineisto käytetään hyödyksi kaavaprosessissa ja sitä tarvittaessa täydennetään, kuten osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan.

Tavoitteet

OAS listaa keskeisiksi tavoitteiksi Siuntion kunnan maankäytön kehityskuvan, maakuntakaavan ja muiden keskeisten suunnitelmien periaatteiden viemisen käytännön tasolle:

- Kehityksen ohjaaminen tavoitteiden mukaiseen suuntaan
- Kasvun suuntien selkeyttäminen ja painopistealueiden rooli
- Kehityskuvassa esitettyjen ratkaisuiden tarkentaminen
- Ylikunnallisen näkökulman huomioon ottaminen
- Yleiskaavatilanteen selkeyttäminen

Lähtökohtana on, että Siuntion strateginen yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena (MRL 42-43 §) kokonaiskaavana kattavaan kaikki maankäytön teemat. Strategisen yleiskaavan on tarkoitus korvata aiemmin laaditut oikeusvaikutteiset osayleiskaavat, joskin tämä tavoite tutkitaan tarkemmin yleiskaavatyön edetessä. OAS-asiakirjassa todetaan, että yleiskaavoituksessa on myös mahdollista pitää aiemmin laadittuja osayleiskaavoja osin tai kokonaan voimassa. Tällöin on huolehdittava siitä, että eri aikoina laaditut kaavat eivät ole keskenään ristiriitaisia sekä erityisesti siitä, että yleiskaavallinen ohjaus on selkeää ja yksiselitteistä. Strategisen yleiskaavan sisältöä ja esitystapaa koskevana tavoitteena on, että yleiskaava kestää aikaa ja sen suunnittelutarkkuus on tässä mielessä tarkoituksenmukainen. Tavoitteena on myös jättää riittävää suunnitteluvaraa asemakaavoitukseen ja muuhun tarkempaan suunnitteluun.

Strategisessa yleiskaavatyössä Siuntion kunta tunnistaa keskeiset maankäytön haasteet ja keinot niihin vastaamiseksi. Ylikunnallisen näkökulman huomioon ottaminen on tärkeää tilanteessa, jossa niin sanotusta Tunnin juna -hankkeesta ja sen osana ESA-radasta ei ole toteuttamispäätöstä.

Uudenmaan liitto painottaa, että yleiskaavaprosessissa on hyvä tuoda jokaisessa yhteydessä selkeästi esiin maankäytön keskeisin haaste eli ilmastonmuutoksen hillitseminen. Kehitystä tulee siten ohjata *kestävästi* tavoitteiden mukaiseen suuntaan. Lisäksi on huomioitava, että eri keskeisissä suunnitelmissa tavoitteet eivät aina ole yhdenmukaiset, joten *tavoitteiden priorisointi kestävyiden reunaehdoissa* on hyvä tuoda esiin prosessin edetessä sekä perustelut, mitä strategisia valintoja tehdään.

Kestävän maankäytön ja ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen teemoja on Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan tuotu kattavasti esiin konkreettisilla tavoitteilla:

- Väestönkasvu, mm. erilaiset skenaariot

- Asuminen, mm. asemanseudun kasvu, vapaa-ajan ja pysyvän asumisen suhde
- Kestävä, vähähiilinen yhdyskuntarakenne, mm. skenaariot ja toimivuus, kunnan HINKU-toimenpiteet, uusiutuvien energiamuotojen edistäminen
- Vetovoima ja elävyys, mm. eri osa-alueiden ominaispiirteet ja omaleimaisuuden vahvistaminen, luonto ja kulttuuriympäristö
- Kauppa ja elinkeinoelämä, mm. palveluiden sijainti ja ohjaaminen
- Liikennejärjestelmä, mm. joukkoliikenteen kehittämisedellytysten tukeminen
- Kylät ja maaseutu, mm. eri alueiden ominaispiirteiden tunnistaminen
- Matkailu, mm. tärkeimmät matkailukohteet, reitit, luonnonympäristö ja maisema
- Maisema ja kulttuuriympäristö, mm. arvokohteet ja -alueet, kokonaisuusien turvaaminen
- Vihersiniverkosto, mm. vihersiniverkoston ja virkistysalueverkoston eheys ja saavutettavuus

Uudenmaan liitto näkee erittäin hyödyllisenä skenaariotarkastelut, sillä ne antavat valmiuksia kunnalle reagoida muutoksiin nopeallakin aikataululla ja olla tietoinen eri toimenpiteiden vaikutuksista.

Maakuntakaavan huomioon ottaminen

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus, eli Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat, on tullut pääosin voimaan 24.9.2021 Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltäviä kaavakokonaisuudesta jätetyt valitukset. Siuntiossa on voimassa Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava, lukuun ottamatta hallinto-oikeuden kumoamia osia. Uusimaa-kaavan kokonaisuuden muutoksenhakuprosessi on vielä kesken ja lainvoiman vaihemaakuntakaavat voivat saada vasta, kun jatkovalitukset on ratkaistu korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnot huomioitava samanaikaisesti. Tältä osin OAS-asiakirjan kohdassa 8.2. lueteltuihin seutu- ja maakuntatason selvityksiin ja suunnitelmiin on hyvä sisällyttää kaikki voimassa olevat maakuntakaavat eli lisäyksinä Uudenmaan maakuntakaava ja 2. vaihemaakuntakaava: *Natura 2000 -alueiden merkinnät*, 4. vaihemaakuntakaava: *Natura 2000-alueiden ja luonnonsuojelualueiden merkinnät sekä tuulivoimaratkaisut.*

4-vaihemaakuntakaavasta on jäänyt voimaan neljä maakunnallisesti merkittävään tuulivoiman tuotantoon soveltuvaa aluetta Porvoossa, Loviisassa ja Lapinjärven alueilla sekä **paikallista tuulivoimaa koskeva suunnittelusuositus:** *"Paikallisten tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ulkopuolella. Tämä edellyttää, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta. Suunnittelussa on otettava huomioon tuulivoima-alueiden ympäristövaikutukset, erityisesti maisemaan, kulttuuriympäristöön, luontoon ja elinympäristöön kohdistuvat vaikutukset sekä liikenteen toiminnasta aiheutuvat rajoitteet."*

Tulkintaa helpottaa epävirallinen voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta sekä merkinnät ja määräykset.

www.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavatvoimassa

Voimassa olevassa Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaavassa alueelle osoitetut merkinnät on selitetty pääosiltaan OAS-asiakirjassa. Tekstimuodossa selitetyistä merkinnöistä puuttuu mm. maakaasuputki (viivamerkinnällä k) ja keskustatoimintojen alueen yhteydessä liityntäpysäköinti sinisellä kolmiosymbolilla. Arvokkaat geologiset muodostumat on osoitettu merkinnöillä harmaa vaakaviivitus ja harmaa kolmiosymboli. Kaavaselostuksessa maakuntakaavan merkinnät on suositeltavaa kuvata merkintänä ja sen selitteenä.

Kaavamerkintöjen ja niiden määräysten lisäksi Siuntion kunnan aluetta koskevat yleiset suunnittelumääräykset, mikä myös OAS-asiakirjassa todetaan. Yleiset suunnittelumääräykset korostavat alueiden- ja maankäytössä kestäväen kehityksen mukaista maankäyttöä.

Yleisistä suunnittelumääräyksistä suunnittelualuetta koskevat erityisesti seuraavat määräykset:

- Alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen.
- Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen.
- Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4000 k-m², ellei esimerkiksi selvityksin muuta osoiteta; suuryksikkö voi koostua useista pienemmistä myymälöistä.
- Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvojen säilyminen, ympäristön tilan parantaminen sekä vesiensuojelun edistäminen.

Suunnittelussa on huomioitava kaikki yleiset suunnittelumääräykset, ja ne on pääosin otettu huomioon konkreettisissa tavoitteissa. Uudenmaan liitto auttaa mielellään määräysten tulkinnassa.

Jatkotyö

Uudenmaan liitto näkee hyvänä yleiskaavojen päivitystyön kokonaisvaltaisuuden. Strateginen yleiskaava antaa hyvin mahdollisuuden prosessin edetessä arvioida sen oikeusvaikutusta, mukaan lukien mahdolliset strategisesti tärkeiksi tunnistetut teemat liitekarttoina ja niiden oikeusvaikutteisuus. Hyvää myös on, että prosessi hyödyntää jo käynnistetyn teemakaavoituksen aineistoja. Uudenmaan liitto näkee myös kunnan tavoitteen selkeyttäväksi yleiskaavatilannetta tärkeäksi. Tähän työhön on luontevaa yhdistää aineistojen digitoimisen ja nykyisen kaava-aineiston saatavuuden kehittämisen. Tämä on tärkeää myös, mikäli vanhoja osayleiskaavoja tai osia niistä jäisi voimaan.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että kunta on nostanut esiin kestävän ja vähähiilisen yhdyskuntarakenteen ja siinä uusiutuvien energiamuotojen tarjonnan käytön edistämisen tavoitteet. Tässä teemassa monet kunnat ovat lähteneet selvittämin tuulivoiman ja aurinkopuistojen mahdollisuuksia. Mikäli Siuntiossa nämä nostetaan vaihtoehtoiksi, tulisi tarvittavat selvitystyöt käynnistää mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tavoitteessa on erityisesti huomioitava Siuntion maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Tiedot ovat saatavilla julkaisussa [Missä maat on mainioimmat](#) (päivitetty 2022), jonka voi myös liittää maakuntatason selvityksiin. On hyvä, että teemakaavat ovat jo tuottaneet kattavaa selvitysaineistoa.

OAS-asiakirjaan on hyvin tunnistettu myös selvitystarpeita. Laadittavien selvitysten osalta on hyvä, mikäli kunta käynnistää keskeiset selvitykset riittävän varhaisessa vaiheessa. Siten kunta saa selvitysten tuoman tiedon suunnittelun tueksi riittävän aikaisessa vaiheessa. Tällöin kunta voi arvioida erilaiset suunnitteluvaihtoehdot myös esimerkiksi ilmastovaikutusten osalta, kuten Siuntion kunnan lausunnoilla oleva Ilmasto-ohjelma kuvaa.

Uudenmaan liitto näkee yleiskaavahankkeen erittäin merkittävänä ja kannustaa kaavatyössä ennakoivaan ja rakentavaan yhteistyöhön eri viranomaisten kanssa. Myös yhteistyö naapurikuntien kanssa on tarpeellista, sillä strategisella yleiskaavalla on seudullisia vaikutuksia ja tarpeita (mm. ekologisten yhteyksien tunnistaminen ja vahvistaminen, liikenneratkaisut).

Paula Autioniemi
Va. johtaja
aluesuunnittelu

Ilona Mansikka
Kaavoituspäällikkö

Jakelu

Siuntion kunta
Uudenmaan liitto / Kirjaamo

Tiedoksi

Uudenmaan ELY-keskus / kirjaamo